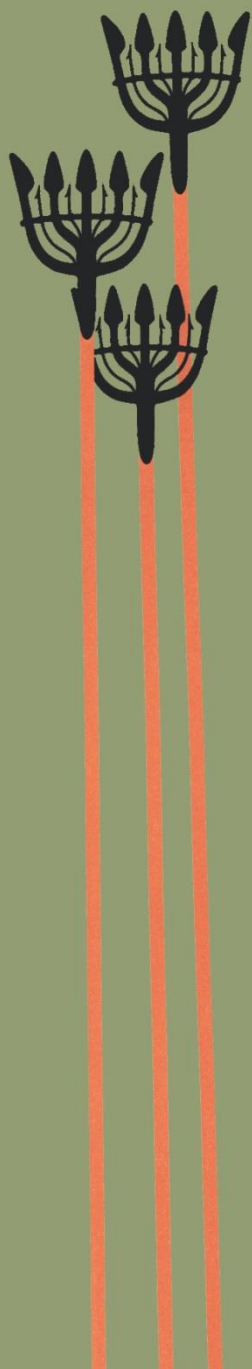

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2019:17

Rengöring och imålning av RAÄ Listerby 67:1-2 Äggastenarna

Stefan Flöög
och
Mikael Henriksson

Rapport 2019: 17

Rengöring och imålning av RAÄ Listerby 67:1-2 Äggastenarna

Listerby socken
Ronneby kommun
Blekinge län

Stefan Flöög och Mikael Henriksson

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

www.blekingemuseum.se

© 2019 Blekinge museum

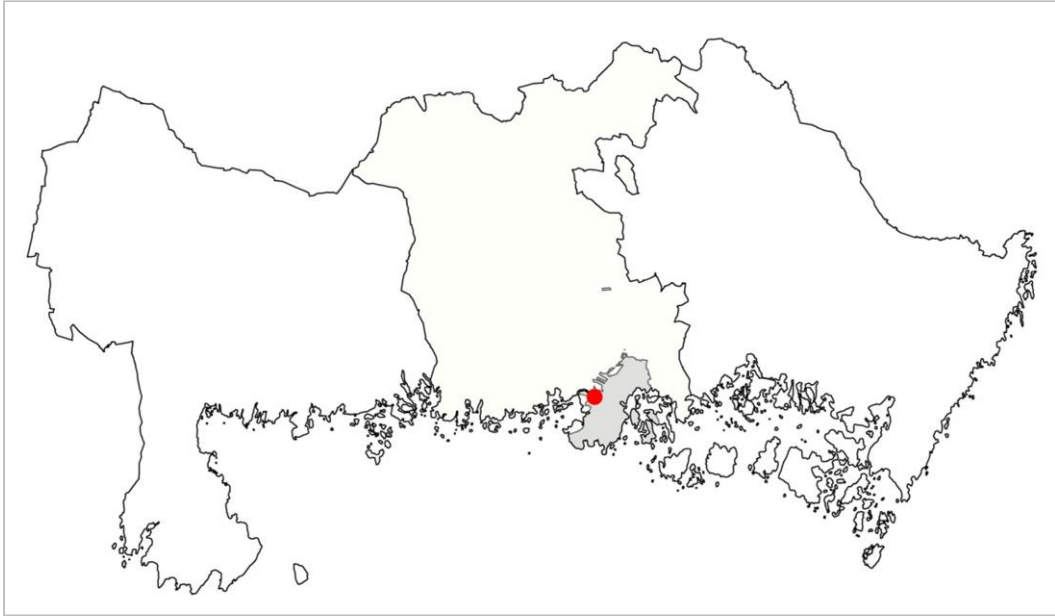
Omslagsfoto: Listerby 67:1, det avslutade imålningsarbetet inspekteras av en yngre generation.
Foto Blm

© Lantmäteriverket, Gävle. Dnr i2018/00107

Rengöring och imålning av RAÄ Listerby 67:1-2 Äggastenarna

Innehåll

Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Arbetets genomförande	7
Resultat och avslutande diskussion	7
Källor	8
Administrativa uppgifter	8

Ronneby kommun, Listerby socken med undersökningsområdet markerat

Undersökningsområdet markerat på Vägkartan resp. Terrängkartan

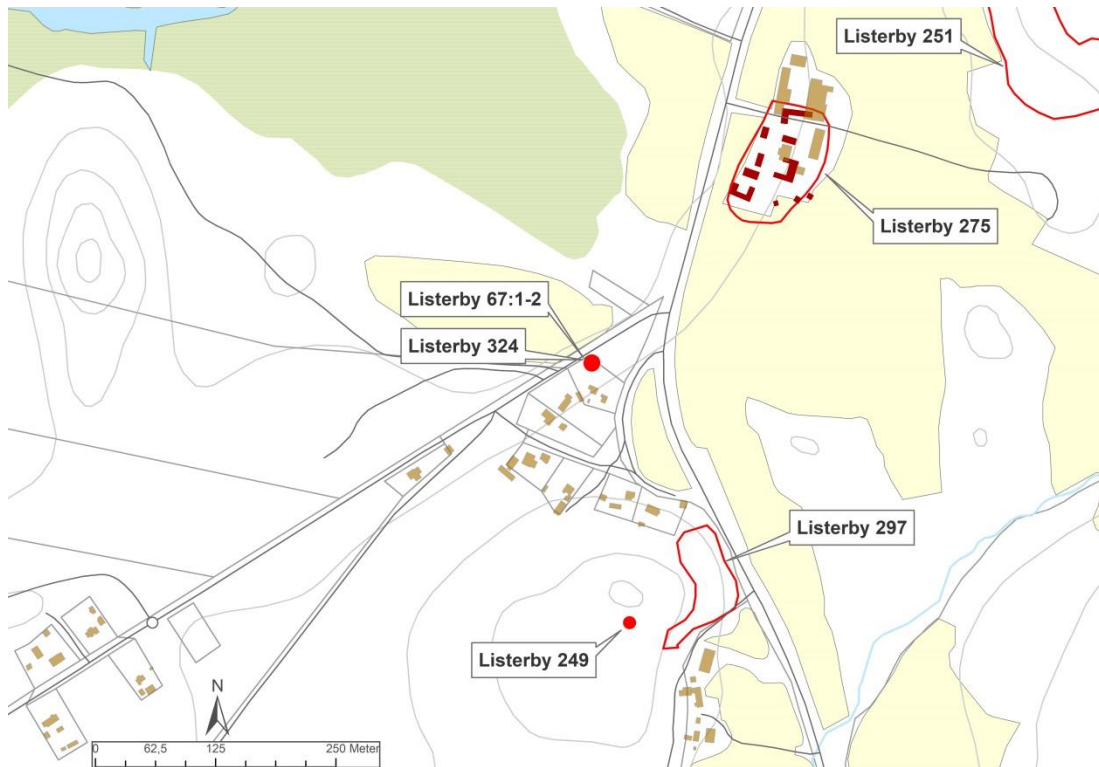
Bakgrund

Under hösten 2018 framröjdes på lokalt initiativ närområdet kring fornlämningen Listerby 67:1-2, kallad Äggastenarna. Syftet med röjningen var att öka tillgängligheten, och att också sätta upp en informationsskylt. Länsstyrelsen i Blekinge län vände sig därför till Blekinge museum med en offertförfrågan rörande rengöring och imålning av fornlämningen Listerby 67. (*Ist dnr 435-4207-18*) Uppdraget inbegrep en försiktig rengöring av de båda i fornlämningen ingående hällarna avseende växtlighet och lavar samt därefter ifyllning av skålgroparna och rännorna med vit färg. Arbetet avsågs att kunna utföras under 2019, och rengöringsmetoderna och färgen skulle också uppfylla de krav som är brukliga vid hållristningsvård.

Topografi och fornlämningsmiljö

Fornlämningen Listerby 67 består av två friliggande täckhällar till en stor senneolitisk hällkista. På hällarnas ovansidor har knackats in sammanlagt 246 skålgropar, vilket gör lämningen till den största skålgropslämningen i Blekinge. Lämningen är tilläggsregistrerad som stenkammargrav med beteckningen Listerby 324.

Lämningen är belägen i Heaby, invid avtagsvägen mot Aspan. Området är en del av moränåsen Listerbyåsens södra sträckning, i äldre tid här även omväxlande kallat "Listerby åsar", "Heaby Åsar" eller bara "Åsarne". Vid laga skiftet 1848 betecknas området som vattning och sandtag under Heaby by, och i beskrivningen till häradsekonomiska kartan 1917 betecknas platsen på samma sätt. (*se fig 13-14*)

Figur 1 Topografi och fornlämningsöversikt markerat på Fastighetskartan

Figur 2 Topografi och fornlämningsöversikt markerat på Ortofoto

Arbetets genomförande

I samråd med länsstyrelsen beslutades att lämningen kunde tåla rengöring med högtryckstvätt, som därför användes som metod för att avlägsna hårt sittande påväxt av lavar. Användandet av högtryckstvätt skedde dock selektivt där mera känsliga partier av de båda hållarna endast rengjordes för hand med rotborste och såpa. Slutlig rengöring av ytorna skedde på samma sätt med borste och såpa.

Den följande imålning utfördes med *Akrylatfärg Beckers Perfekt Plus Facade halvmatt 25 vit art.nr 710005514*. Någon ny analys av täckhällarnas ytor gjordes inte inom ramen för uppdraget, utan som underlag för imålningen användes de uttolkningar som tidigare gjorts med hjälp av den metod som utvecklats inom det sk RANE-projektet. (se fig 11-12)

Arbetet med rengöring och den mer väderberoende imålningen kom att utföras löpande under sommaren under sammanlagt nio åtgärdstillfällen, och dokumenterades efterhand genom fotografering med digitalkamera. Framdragning av el och vatten samt tillgång till högtryckstvätt ombesörjdes av markägaren och Listerby-Förkärla hembygdsförening.

Resultat och avslutande diskussion

Utfallet av det nu utförda rengörings- och imålningarbetet kan betecknas som gott, inte minst avseende det betydande pedagogiska genomslag som samarbetet med hembygdsförening och lokala krafter inneburit.

Den av markägaren utförda röjningen av sly och mindre träd har förbättrat tillgängligheten, och kan även förväntas minska förnyad tillväxt av mossor och alger på hållarna. Den observation av mindre vittringsskador som gjordes under rengöringsarbetet bör dock följas upp vidare. Möjligen kan ett enklare skyddstak övervägas som åtgärd för att förhindra fortsatt vittring.

Utvärdering av använd färgtyp avseende hållbarhet och fortsatt påväxt av lavar bör ske under de kommande åren. (jfr *Blekinge museum rapport 2014:19*)

För att öka förståelsen av lämningen och platsen har från lokalt håll framförts önskemål om en uppsättning av en informationsskylt.

Källor

Arkiv

Lantmäteriverket: *Akt 10-lis-78 Heaby laga skifte 1848*

Blekinge museum, arkivet:

Häradsekonomiska kartan 1917: *blad 32 Ronneby*

Pajusi, A. *Ifyllning av hällristningar 2014. Augerum, Ramdala och Torhamn socknar, Karlskrona kommun Bräkne-Hoby socken, Ronneby kommun*. Blekinge museum rapport 2014:19

Litteratur

Hammelin, A. *Listerbyåsen. En moränås med minnen från forntiden*. Blekingeboken 1947

Johnsson, P. *Blekinge fasta fornminnen*. Blekingebygder. Årsbok utgiven av Blekinge hembygdsförbund 1923. Karlskrona 1923

Persson, Th. *Spår av ett landskap – bronsålder i Blekinge*. Blekinge museum 2016

Övrigt

Muntlig uppgift Th.Persson

Internetresurs RAÄ FMIS/FORNREG

Medlemstidning för Listerby-Förkärla Hembygdsförening: *Wogns Rike nr 3 2019*

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer:	435-4207-18
Blekinge museum diarienummer:	BM2018-278-140
Undersökningstid:	2019-06-26–07-19 (periodiskt)
Personal:	Stefan Flöög och Mikael Henriksson
Läge:	62F 2cN Listerby
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:	x: 6225374 y: 520646
Dokumentation:	Mätdata samt digitala fotografier förvaras i Blekinge museum
Fynd:	
Kartanvändning:	© Lantmäteriverket, Gävle. Dnr i2018/00107
Rapport granskad av:	Mikael Henriksson

Figur 3 Listerby 67:1-2 före påbörjad rengöring. Foto mot N

Figur 4 Påväxt av hårt sittande lavar, Listerby 67:2

Figur 5 Rengöring med högtryckstvätt samt rotborste och såpa, Listerby 67:2

Figur 6 Påbörjad imålning av Listerby 67:2 med hjälp av tidigare utförd dokumentation

Figur 7 Del av vittrad yta, Listerby 67:1

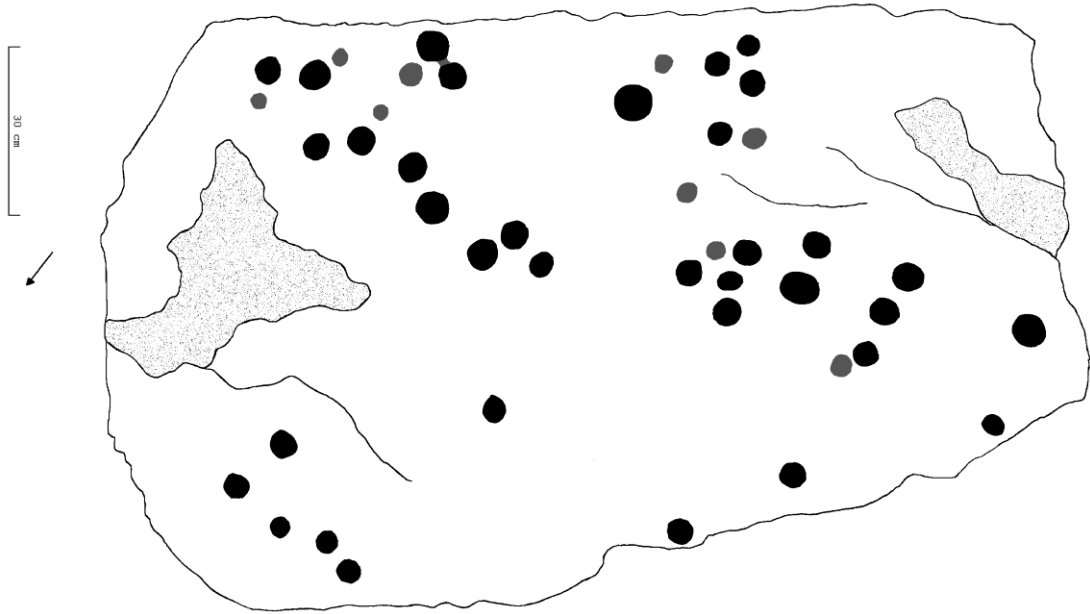
Figur 8 Del av vittrad yta, Listerby 67:2

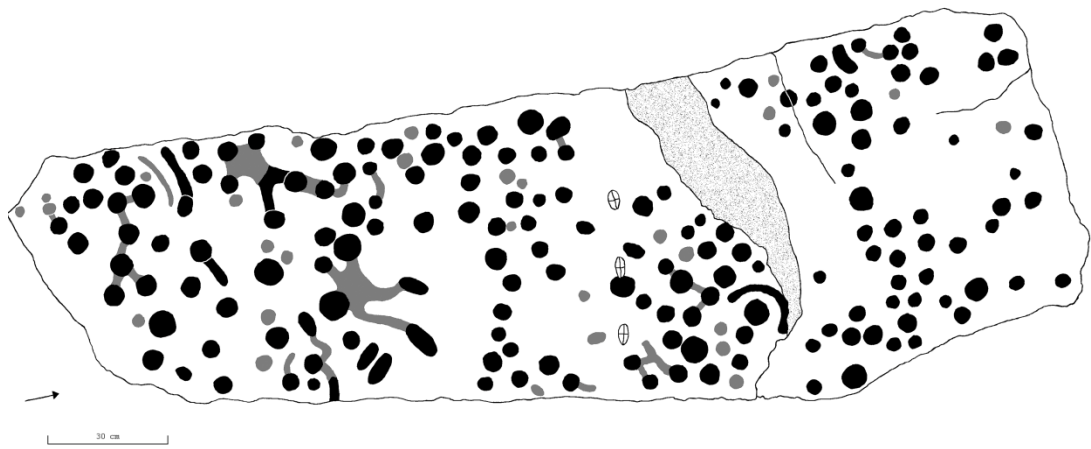
Figur 9 Färdigställd imålning av Listerby 67:1

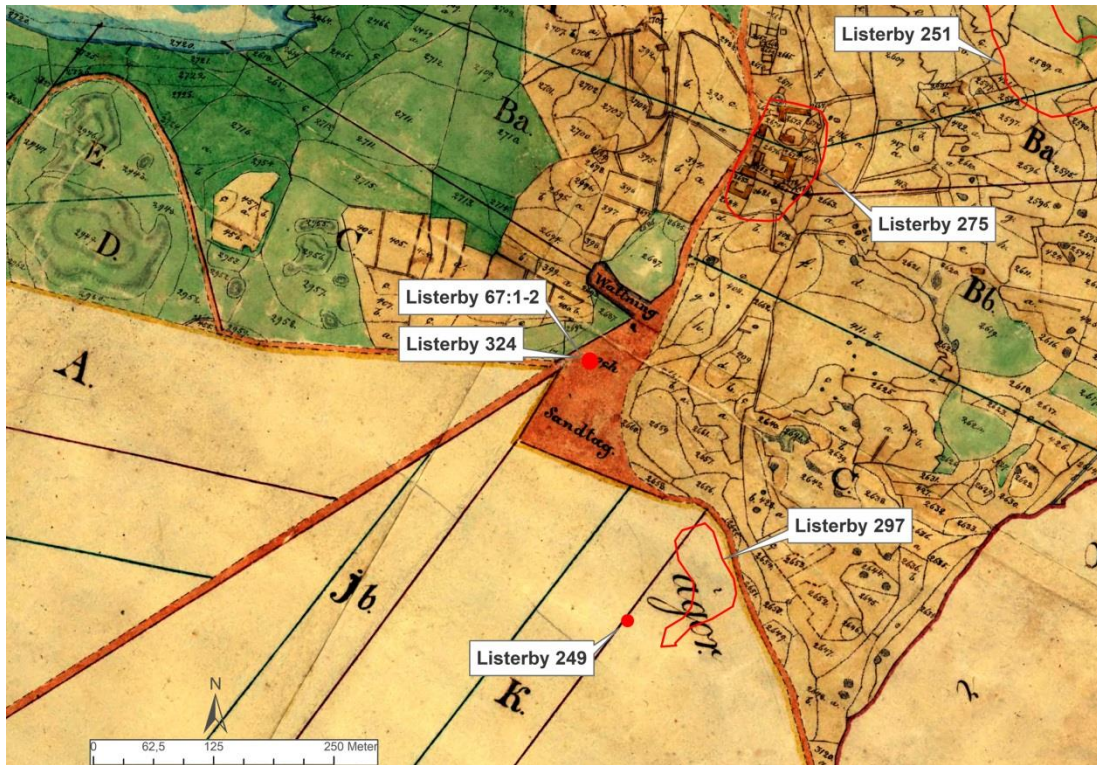
Figur 10 Färdigställd imålning av Listerby 67:2

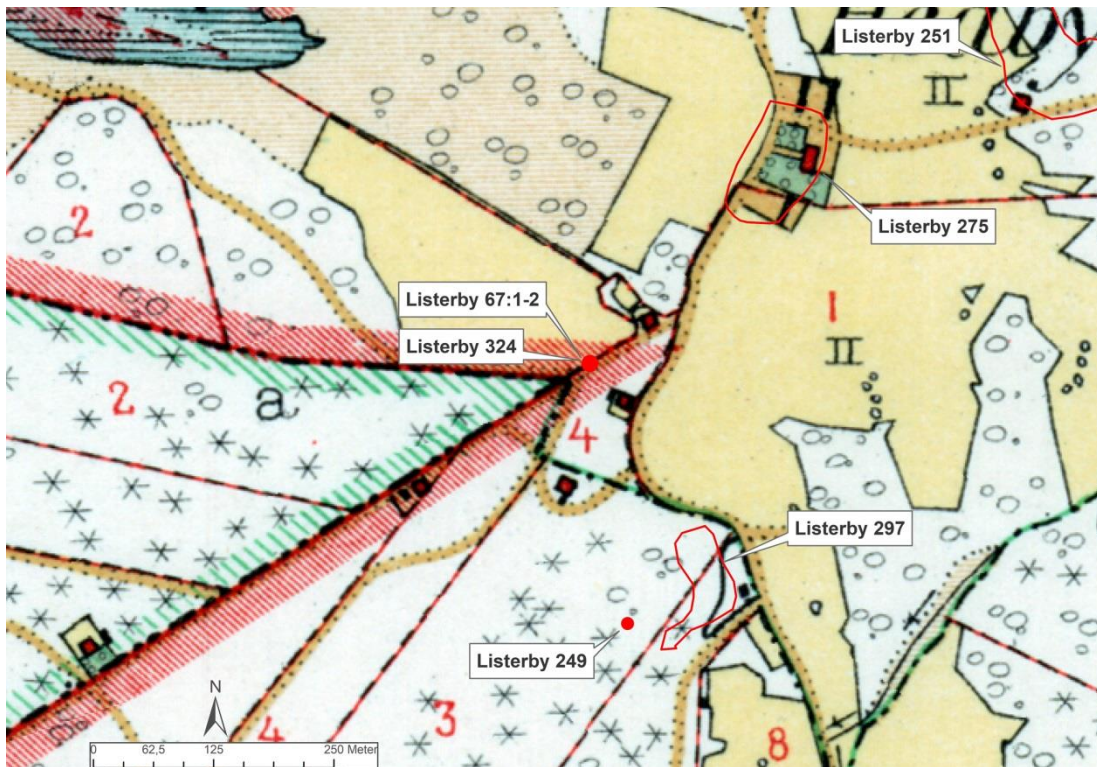
Figur 11 Dokumentation av Listerby 67:1 (Persson, Th. 2016)

Figur 12 Dokumentation av Listerby 67:2 (Persson, Th. 2016)

Figur 13 Topografi och fornlämningsöversikt markerat på historisk karta, Heaby laga skifte 1848

Figur 14 Topografi och fornlämningsöversikt markerat på Häradsekonomiska kartan

Rapportserie 2019

Blekinge museum

- 2019:1 **Arkeologisk förundersökning i Sölve 2018.** Sölvesborgs socken, Sölvesborgs kommun.
- 2019:2 **Ekipagekontoret, byggnad 212 – renoveringen 2018.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:3 **Dokumentation av gårdsbyggnad, kv. Borås 6, Karlshamn.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.
- 2019:4 **Arkeologisk utredning inför anläggande av VA-ledning i Mörby.** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.
- 2019:5 **Forskningsgrävning Sjöborg och Elleholm 2018.** Elleholms socken, Karlshamns kommun.
- 2019:6 **Forskningsgrävning Västra Vång 2018.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2019:7 **Kalleberga 1:3 Arkeologisk utredning 2019.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2019:8 **Arkeologisk förundersökning av RAÄ 1003 och 1004.** Bräkne-Hoby sn, Ronneby kommun.
- 2019:9 **Breddning av muröppning vid Auroraparken, Karlskrona.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:10 **Kruthuset på Ljungskär – klottersanering och skyltuppsättning.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:11 **Tjurkö stenhuggeri – renovering av stenbod.** Tjurkö socken, Karlskrona kommun.
- 2019:12 **Nedläggning av fjärrvärme inom stadslager RAÄ Karlskrona 77:1.** Arkeologisk förundersökning Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:13 **Alltidhults skola – renovering av kök.** Jämshög socken, Olofström kommun.
- 2019:14 **Afvelsgårde gård – renovering av balkong.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:15 **Listerby kyrkogård. Vård- och underhållsplan.** Listerby socken, Ronneby kommun.
- 2019:16 **Lindströmska gården – fasadmålning.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2019:17 **Rengöring och imålning av RAÄ Listerby 67:1-2 Äggastenarna.** Listerby socken Ronneby kommun

